

до подножието на стълбата, която водеше до капитанската каюта, забеляза, че доста съм я наближил, поколеба се за миг, после се обърна и побягна нагоре по стълбата към полуотворената врата на каютата. Хвърлих се по петите ѝ без особена надежда за успех. Представях си я как пада с трясък в средата на леглото, в което лежеше капитанът. За щастие, точно когато достигна последното стъпало, корабът се наклони силно и маймуната падна три стъпала по-долу. Това ми даде възможността, от която се нуждаех. Сграбчих силно дългата ѝ космата опашка, вдигнах маймуната нагоре и побягнах колкото ме държаха краката. Страхувах се, че капитанът ще чуе гневните ѝ крясъци и ще излезе да разбере какво се бе случило.

Плаването беше доста мъчително и ние изпитахме истинско облекчение, когато една сива и дъждовита утрин корабът се прилепи до доковете на Ливерпул. Там на кея ни чакаха фургоните на зоологическата градина. Нашата сбирка беше разтоварена успешно от кораба и животните разпределени между различните директори. Наблюдавахме ги изпълнени с противоречиви чувства, когато се отправиха през дъжда към своите нови домове из различните зоологически градини на Англия.

ПРЕСЛЕДВАНЕ И ЛОВ НА ЖИВИ ЖИВОТНИ В ГВИАНА

Мравоедът Еймъс ни разиграва

Гвиана е разположена в северната половина на Южна Америка и на големина е почти колкото Ирландия. Разположена е по ръба на горист район, простиращ се край Амазонка и преминаващ през Бразилия. Името Гвиана произлиза от една американо-индианска дума, която означава „страна на водата“. Трудно е да се измисли по-подходящо наименование на тази страна.

Гвиана е прорязана от три големи реки, които я пресичат по цялата ѝ дължина, свързани от голям брой малки потоци и реки. По време на дъждовния период тези потоци излизат от коритата си и заливат огромни участъци от страната в продължение на седмици. Ето защо открихме, че почти всички животни на Гвиана са или отлични катерачи, или отлични плувци. Животни, които в страните с по-малко вода прекарват целия си живот на земята, тук са заместени от такива, които живеят изключително по дърветата. В Камерун например има бодливи свинчета с пухени опашки, които живеят из горите, строят домовете си между скалите и из пещерите и въобще не умеят да се катерят по дърветата.

В Гвиана пък има дървесни таралежи, чиито лапи са приспособени за катерене и чиито дълги и голи опашки са хватателни, което ще рече, че подобно на южно-американските маймуни те могат да увиват опашките си около клоните на дърветата и да си помагат с тях при катерене.

Ние установихме, че Гвиана може да бъде разделена приблизително на две части. От морския бряг се простират големи гори, които в края на краищата отстъпват място на огромната пампа, където растителността се състои предимно от трева, малки групи дървета и пръснати тук-там храсти. И Камерун, разбира се, е разде-

лен по почти същия начин. Това означава, че както в Гвиана, така и в Камерун гората се населява от едни животни, а пампата, съответно саваната — от съвсем други.

Край брега на Гвиана, там където големите реки се вливат в морето, земята е нарязана от хиляди рекички и потоци. Някои от тях са широки едва около метър-два, а други значително повече от която и да е средна река в Англия. Около тези потоци са разположени най-привлекателните места на Гвиана. Осеяни с окапали листа и дънери, водите са оцветени в плътен жълто-кафяв цвят, а течението им е толкова слабо, че повърхността им наподобява своеобразно тъмно огледамо.

Над водата са надвесени огромни дървета. Клоните им са украсени с гирлянди испански мях — сивкаво растение, подобно на лишей, наподобяващо безброй сиви конци, увиснали по клоните. Там се срещат орхидеи със стотици различни багри. Те растат по стволите и клоните на дърветата, понякога в такива количества, че дърветата изглеждат като че инкрустирани със скъпоценни камъни.

Както вече казах, реките обикновено наподобяват големи огледала, но тук-там се натъкват и на гъста растителност от зелени водни растения, растящи по повърхността на водата. Малки жълти и червени цветчета подават венчелистчетата си на няколко милиметра над повърхността. Из огряваните от слънцето места в близост до брега виждате огромни пространства обрасли с гигантската водна лилия, с цветове колкото чайници и грамадни, наподобяващи чинии листа, големи колкото велосипедни каппи. Когато плувате с лодка нагоре по някой от тези обрасли с растителност потоци, изпитвате чувството, че се носите над зелена горска поляна, защото при движението си напред носят на лодката всички водните растения и отминава напред, а те продължават да плуват с нея, така че не виждате никаква вода; заедно с движението на лодката и водните растения се разклащат като чудновати зелени вълни.

При пристигането ни в Гвиана нашият основен лагер се намираше в столицата Джорджтаун. Тук се снабдявахме много лесно и редовно с голямо количество храни за нашите животни, а и лесно можехме да се при-

движим до пристанището, когато настъпеше време да товарим животните на кораба. След като уредихме напълно основния си лагер, ние започнахме да ходим на лов из вътрешността на Гвиана, посещавахме различни местности и ловехме населяващите ги животни. Първият поход от този род ме отведе при пасищата на река Померун. Тръгнахме от Джорджтаун и се насочихме нагоре по потоците към малкия американо-индиански градец, наречен Санта Мария, скрит в дебрите на тази необикновена блатиста страна. Придвижването до нашата цел ни отне цял ден, но това пътешествие остави незабравими спомени у мен. При главноното движение на лодката върху блестящата повърхност и под чудесните дървета над главите ни прелитаха големи черни кълвачи с червени гребени на главите. Те издаваха остри писъци, от време на време кацаха върху някое сухо дърво и започваха да тракат енергично с човки. Из крайбрежните храсталаци се криеха ята блатни птици, големи колкото врабчета, с черни тела и блестящи глави. От време на време край някой завой на реката излитаха с пърхане на розовите и тъмночервените си крила чифт алени ибиси.

Водната растителност край бреговете на потока кипеше от безброй якани, чудновати птици, наподобяващи много английската водна кокошка. Най-удивителното при тях е, че имат дълги и стройни крака, завършващи с няколко големи и тънки пръсти. Тези пръсти им дават възможност да стъпват върху водните растения по повърхността на водата, без да пропадат в нея, защото якана при всяка стъпка разтваря пръстите си като паяк и разпределя тежестта си равномерно върху листата на водната лилия. Когато се разхождат важно-важно, те наподобяват по-скоро мръсни малки птички; едва когато се вдигнат във въздуха, виждате, че под всяко крило имат по една бляскава жълта ивица.

От време на време обезпокоявахме и по някой излегнат на брега кайман. Това е южноамериканският заместник на африканския крокодил. Той ни оглеждаше за миг с вдигната глава и полуотворена уста, после се придвижваше тежко по брега и цопваше във водата.

Пристигнахме в Санта Мария късно през нощта. На следния ден, подпомогнати от селяните-индианци, тръгнахме да търсим животните, които ни интересу-

ваха. Много от индианците държат диви горски животни като домашни любимци, от които ни предлагаха за продажба. Така че за много кратко време се сдобихме с голям брой чудесни папагали макао, чиито крясъци ни оглушаваха в малката хижа, няколко млади боа-удушвачи и две-три маймуни капуцини.

Останах крайно удивен, когато узнах, че индианците държат по домовете си боата-удушвач. Очаквах, че и те се страхуват от змиите не по-малко от африканците. Заинтересувах се и разбрах, че оставят тези влечуги да се увиват около гредите на колибите им. Те заместват домашната котка. Тези змии се хранят с плъхове и мишки и могат да се опитомяват. Докато има достатъчно плъхове и мишки, те си стоят по гредите и никога не слизат на земята. Индианците ми обясниха, че боата-удушвач не само е по-добър ловец на плъхове от която и да е котка, но освен това е и много по-красива със своята розова, сребриста, черна и бяла окраска и много по-приятна за око от котките, когато украсява като пестроцветни кърпи таваните на колибите.

В Гвиана се срещат три различни вида мравоеди: гигантският мравоед с голяма рунтава опашка, дълга близо два метра; тамандуа, голям колкото китайският мопс, и дългият едва около двадесет сантиметра пигмей. Тези три вида мравоеди обитават напълно различни местности. Срещат се рядко и на други места, но се придържат главно към местностите, които най-много им подхождат. Гигантският мравоед предпочита да живее из пасищата в северната част на Гвиана, докато останалите два вида като дървесни населяват гористите райони. Тамандуа може да се срещне даже в полукултивираните райони на страната, но ако искате да откриете пигмей, трябва да навлезете дълбоко във вътрешността на девствените гори.

За да уловя един гигантски мравоед за нашата колекция, наложи се да прелетя около двеста мили до северните пасища на пампата. Самолетът ме остави в едно усамотено ранчо на брега на река Рупунун. Тук успях да си осигуря помощта на един изключително способен ловец-индианец, на име Франсис. Обясних му какво търся. Той помисли-помисли и после каза, че най-добре ще е да прескочи до пасищата и да потърси следи от

гигантски мравоед. Едва след това щял да се опита да улови животното.

Съгласих се с този план. Три дни по-късно Франсис се завърна в ранчото и ми съобщи, че щастието му се усмихнало. Някъде из пампата открил белези, които говорели безпогрешно за присъствието на мравоед. Това всъщност били мравешки гнезда, разчупени от силните му нокти.

И така рано една сутрин Франсис, моят приятел и аз се метнахме на конете и тръгнахме да търсим мравоеда. Златистите пасища, осянати тук-там с малките снопчета на храсталаците, проблясваха на слънцето и се простираха във всички направления към далечния хоризонт, на който се очертаваше бледият силует на зеленкаво-синкави планини. Яздихме в продължение на няколко часа и не срещнахме никакво живо същество освен чифт малки ястреби, които кръжаха високо над нас в синьото небе.

Знаех, че в пасищата също има известен живот, но останах доста учуден, че по пътя си не срещнахме животни. Скоро открих причината. Както яздехме, приближихме до една голяма овална котловина, на дъното на която проблясваха водите на тихо езеро, пълно с водни лилии и оградено от сочна растителност и ниски дървета. За миг като че всичко се изпълни с живот. Във въздуха пърхаха безброй водни кончета. Под копитата на конете пробягваха уплашени блестящи гущери; по сухите клони на наведените над водата дървета бяха накацали рибарчета, а в тръстиките и храстите край езерото цвъртяха и пърхаха с крила дребни птички. Продължихме да яздим по-нататък. На отсрещния бряг на езерото зърнах десетина щъркела джабиру, всеки висок около метър и двадесет сантиметра, съзерцаващи с тържествено изражение света над дългите си човки.

Когато отминахме езерото и потърсихме отново в пасището, целият живот отново замря. Чувахе се само тропането на копитата и свистенето на високата трева при преминаването на конете.

Сега разбрах, че болшинството от тези пасища са безводни от гледна точка на животните и птиците и те се трупат край езерата и водоемите, които откриват. Ето защо можете да вървите цели мили и да не срещнете

нито едно живо същество, после изведнъж да се натъкнете на езерце или блато и да откриете, че бреговете му гъмжат от птици и животни.

Пристигнахме едва към пладне на определеното място в пампата, където Франсис спря коня си и каза, че мравоедът живее някъде в този район. Той предложи да се пръснем във верига, да тръгнем през високата трева и да вдигаме колкото се може по-голям шум, за да подплашим спящия в своята дупка мравоед. Само така можехме да го прогоним на едно обрасло с къса трева място от пампата, разположено от лявата ни страна, където съвсем лесно щяхме да настигнем животното с конете. Потънахме във високата трева, издигаща се до гърдите на конете, и тръгнахме напред, като викахме и вдигаме колкото можехме шум.

Земята под тревата беше спечена като тухла, прорязана от пукнатини и дупки, затова конете често се спъваха и едва не ни изхвърляха от седлата. Неочаквано чух силния вик на Франсис. Извърнах се към него и видях как из тревата, точно пред коня му подскача някаква тъмна маса. Двамата с приятеля ми обърнахме конете и препуснахме да помогнем на нашия ловец. Мравоедът, защото предполагаме, че това е именно той, се стремеше да навлезе още по-навътре във високата трева, но ние успяхме да му пресечем пътя и да го накараме да излезе на откритото място. Той тичаше с всички сили. Здравите му и набити крака тропаха по земята, продълговатата му и прилична на ледена висулка глава се поклащаше от една страна на друга, а голямата му опашка се развяваше като знаме зад него.

Следвахме го с всички сили. Аз минах от едната му страна, за да му попреча да се вмъкне отново във високата трева, Франсис заобиколи от другата, пришпори коня си и започна да приготвя ласото. Постепенно той се изравни с галопиращия мравоед, завъртя ласото и го хвърли. За нещастие не беше пресметнал добре клупа и го бе направил голям. Животното просто премина през него с пръхтене и свистене и продължи да бяга по тревата. Франсис спря коня си, намота наново въжето и поднови преследването. Той се изравни с животното и отново хвърли ласото. Този път щастие то му се усмихна; въжето се уви около врата на мравоеда.

Франсис слезе мигновено от коня, стиснал здраво края на въжето в ръце, но разгневеният мравоед се спусна по тревата и го повлече след себе си. Сkochих и аз от коня, притичах и се хванах също за въжето. Силата на набитите крака на мравоеда бе удивителна. Той ни влачеше насам-натам през пампата. Чувствахме се съвсем изтощени, а дланите ни се нарязаха от въжето. Франсис погледна през рамо и въздъхна с облекчение. Извърнах се и аз и видях, че през време на борбата се бяхме доближили до някакво дърво, високо около три-четири метра. Това всъщност беше единственото дърво, което се виждаше наоколо.

Изпотени и задъхани ние изтеглихме дърпация се мравоед към дървото, после намотахме свободния край на въжето около ствола му и здраво го завързахме. Току-що бях завързал последния възел, когато Франсис вдигна поглед нагоре към клоните на дървото и извика уплашено. Вдигнах и аз глава. На около шестдесет сантиметра над главите ни имаше голямо кръгло гнездо на оси, голямо колкото футболна топка. Завързаният за единия край на въжето мравоед се дърпаше и караше дървото да се поклаща и накланя. Това ни най-малко не се хареса на осите и те започнаха да се трупат отвън на гнездото и да жужат гневно. Двамата с Франсис се отдръпнахме бързо от дървото.

След като завързахме здраво мравоеда (поне така си мислехме), ние се отправихме към конете, за да вземем разните вещи, които носехме със себе си, здравите въжета и няколкото големи чувала за плячката. Върнах се при дървото, точно когато мравоедът раздра с нокти последната намотка на въжето, разтърси се като голямо куче и с бавна и горда походка се упути тежко през пампата. Оставих Франсис да размотае въжето си от населеното с оси дърво, а аз се завтекох пешком след мравоеда, като в същото време направих клуп на края на друго въже.

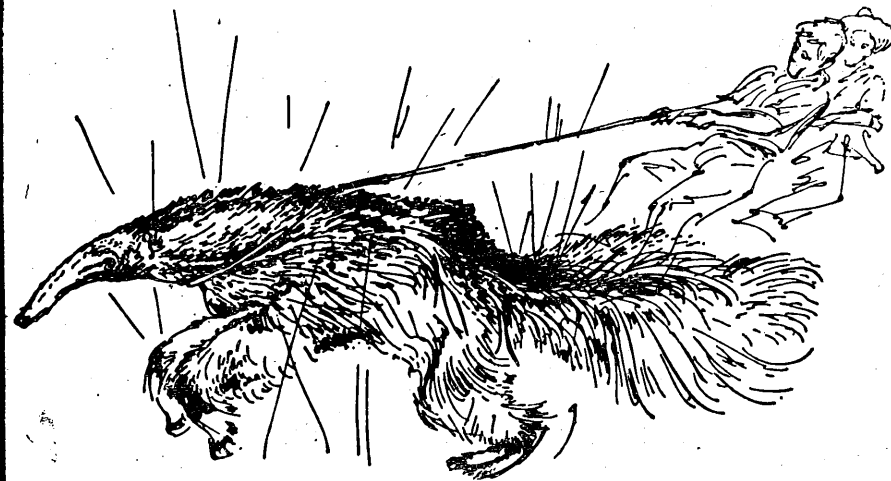
Настигнах го и хвърлих любителското си ласо на главата му. Понеже ми липсваше умението на Франсис, аз естествено пропуснах да го улова. Мравоедът продължаваше да се движи напред. Повторих опита си със същия резултат, после хвърлих за трети път ласото. Мравоедът се раздражни от това непрестанно хвърляне

на въжето отгоре му и внезапно спря, обърна се и се изправи на задни крака. При това положение главата му се изравни с гърдите ми и аз огледах боязливо готовите му за действие големи и закривени петнадесетсантиметрови нокти на предните лапи.

Той сумтеше, душеше и размахваше дългата си и тънка зурла и наподобяваше същински боксьор. Тъй като нямаш никакви намерения да се бия с едно животно, което очевидно беше в състояние сериозно да ме нарани с ноктите на предните си лапи, аз реших, че ще е по-добре да изчакам идването на Франсис. Тогава единият от двамата ни можеше да отвлича вниманието на животното, а другият да се опита да го залови. Обикалях мравоеда с намерение да го изненадам отзад, но той се въртеше като пумпал и държеше големите си нокти обърнати към мен. Седнах на земята и зачаках идването на Франсис.

Мравоедът разбра, че враждебните действия са прекратени и реши, че е настанал много удобен за него момент да поправи всички нанесени му щети от борбата с нас. При тичането със съскане и сумтене из пампата от устата му се изливаха цели потоци слюнка. Гъста и леплива, мравоедите я използват за навлажняване на дългия си език при улавяне на храната. Както и да е, но сега от устата му се проточваха дълги нишки леплива слюнка. При неговото бързо движение напред те се люлееха насам-натам и повдигаха клечици и тревуляк, които в края на краищата се набиваха в носа му. Той седна на задните си крака и почисти много внимателно с помощта на ноктите си своята дълга зурла. После въздъхна дълбоко, изправи се, отърси се и отново пое с тежки стъпки през пампата.

Франсис дойде при мен със своето ласо и ние отново застигнахме мравоеда. Той доту стъпките ни и спря, обърна се, изправи се на задните си крака, но срещу двамата ни явно се намираше в неизгодно положение. Докато отвличах вниманието му, Франсис се промъкна зад него и хвърли отгоре ласото си. Почувствувал, че клупът се стегна около врата му, той подскочи с всички сили и повлече и мен, и Франсис. В продължение на половин час се борихме с него из пампата, докато най-сетне успяхме да навием така въжето около тялото и

краката му, че той не можеше повече да мърда. След това го овързахме за по-сигурно с още едно по-тънко въже, след което го натикахме в един от големите чували, от които остана да се подава само главата с дългия му нос.

Едва се поздравихме с неговото залавяне, и възникна нова трудност. Вдигнахме го с чувала и го понесохме към конете. Последните нямаша нищо против нас, но се опълчиха решително против превозването на някакво чудновато създание, което свистеше и съскаше така страшно. Четвърт час напразно се мъчихме да го успокоим. Всеки път, когато приближавахме с мравоеда, те отхвърляха назад глави и започваха уплашено да се дърпат.

Франсис реши, че единственото, което оставаше да се направи, е аз да водя коня напред, а той да се движи отзад и да носи мравояда на гърба си. Съмнявах се, че това е най-правилното, защото ранчото отстояше на доста мили от нас, слънцето печеше силно, а мравоедът съвсем не беше лек. Все пак това действително изглеждаше единственото, което можеше да направим. Метнах се на моя кон и поведох този на Франсис след себе си, а той се заклатушка отзад, нарамил нашата плячка. Мравоедът усложняваше всичко до безкрайност,

въртеше се непрестанно в торбата и беше крайно неудобен за носене. За около час изминахме едва две мили през тревата, защото на всеки двеста, триста метра Франсис беше принуждаван да поставя торбата на земята и да си почива.

Най-сетне разбрахме, че при тази скорост ни е необходима цяла седмица, за да закараме мравоеда до ранчото. Франсис предложи единият от нас да остане при животното, а той да прескочи с другия до станцията, която ни посочи като петно на хоризонта. Увери ни, че там сме щели да вземем „впрегатен вик“. Тъй като нашият ловец не говореше добре английски, ние така и не разбрахме какво означава това „впрегатен вик“. Франсис обаче изглеждаше уверен, че това е единственият изход от нашите затруднения. Приятелят ми остана с мравоеда под сянката на един малък храст, докато Франсис и аз се понесохме в галоп през пампата по посока на станцията.

Когато пристигнахме там, дежуреше един изключително приятен стар индианец, който ни посрещна с чаша кафе. После Франсис ме изведе навън и ми показа „впрегатния вик“. Това всъщност се оказа впрегатен бик, когото в някои страни използват за превозване на разни товари или пък впрягат в кола.

След малко се появи жената на Франсис, който ми каза, че тя ще тръгне през пампата с бика, а ние ще препуснем обратно с конете. Тази дребничка индианка скочи на огромния гръб на бика и седна там със спусната до глезените коса, после сръга бика в слабините с една дълга пръчка и той се понесе в бърз тръс из пампата.

Когато пристигнахме с Франсис до мястото, където бяхме оставили моя приятел и мравоеда, ние установихме, че мравоедът още повече е усложнил живота ни. Беше успял да се измъкне до половината от чувала, който сега висеше на задните му части като шалвари, и бягаше из тревата, преследван по петите от моя приятел. Заловихме го, натикахме го в нов чувал и го завързахме още по-внимателно, а през това време приятелят ми ни разказа за всичките си премеждия по време на нашето отсъствие.

Най-напред конят му, когото смятал, че е завързал добре, неочаквано изчезнал в тревата и приятелят ми го търсил доста време, преди да го открие и улови. Когато се върнал обратно, установил, че мравоедът успял вече да се отърве от някои от въжетата, раздрал чувала с ноктите си и се измъкнал наполовината от него. Изплашен да не би да избяга, приятелят ми се втурнал, натикал го обратно в чувала и отново го завързал. Огледал се. Конят му се възползувал от отдалата му се възможност и отново шукнал някъде. Уловил коня си и се върнал при мравоеда, но последният успял за втори път да изкочи от чувала. Точно в този момент пристигнахме и ние.

След малко жената на Франсис се появи в галоп с бика и ни помогна да натоварим мравоеда върху него. Бикът съвсем не се вълнуваше от цялата тази работа и изглежда не го интересуваше ни най-малко дали чувалът върху гърба му е пълен с картофи или с гърмящи змии. Макар че мравоедът свистеше и се бореше с всички сили, бикът вървеше неотклонно напред с тежки стъпки и не му обръщаше ни най-малко внимание.

Достигнахме при ранчото току след мръкване, там извадихме нашия пленник от чувала и го освободихме от въжетата. После завързах мравоеда с въже за едно голямо дърво. Поставихме наблизко голям съд с вода и оставихме животното да се наспи спокойно през нощта.

Много рано на следната утрин се измъкнах навън да го навестя. След първия поглед помислих, че е успял да избяга, защото не го виждах никъде. После разбрах, че е легнал свит на кълбо между корените на дървото. Беше разпрострял опашката си над себе си подобно на голям сив шал и отдалеч приличаше повече на купчина сгурия, отколкото на мравоед. Едва сега разбрах колко му е полезна голямата опашка. Той си изкопава плитко легло сред големите туфи трева на пампата, свива се на кълбо и разпростира като покрив опашката отгоре си. Само изключително лошо време би могло да проникне през тази космата покривка.

Моята задача сега беше да науча Еймъс, както нарекохме мравоеда, да яде някаква нова храна, защото в зоологическата градина в Англия не можеха да го хранят с бели мравки. Сместа се състоеше от мляко, сурово яйце и ситно накълцано говеждо месо, в което

прибавях и три капки рибено масло. Напълних голяма купа с тази смес и я занесох при едно голямо гнездо на бели мравки, недалеч от ранчото. Направих дупка в гнездото, събрах шепа мравки и ги поръсих върху насипаната в купата млечна каша. Занесох всичко обратно и го поставих на място, откъдето Еймъс можеше лесно да го достигне.

Струваше ми се, че ще мине някой и друг ден, преди да се докосне до новата си храна, но за мое удивление, когато видя купата, той се надигна на крака и тръгна полекичка напред. Мравоедът подуши внимателно, извади големия си, приличен на змия език и го потопи в сместа. После спря за миг, като че размишляваше върху вкуса му. Той реши, че храната е вкусна и се наведе над съда. Големият му език се размахваше с удивителна бързина и скоро в съдинката не остана нищо. Мравоедите, разбира се, нямат зъби и разчитат единствено на езиците си и на лепкавата слюнка при поемане на храната.

Понякога, като специално угощение, давах на Еймъс пълна купичка с термити, които естествено бяха примесени с бучки глина от тяхното гнездо. Изумително беше да се наблюдава как се показва неговият дълъг език и се потапя в съда. По езика също като по мухоловка полепваха белите мравки и парченцата глина. Прибере ли езика си обратно в устата, парченцата глина биваха задържани от устните му и той всмукваше само мравките. В това отношение мравоедът действително беше много умен.

Наскоро след завръщането ми в нашия основен лагер в Джорджтаун и настаняването на Еймъс в новата му кошара аз успях да му намеря съпруга. Един ден тя пристигна натикана в багажника на едно такси и завързана във вързоп, от който се носеше пръхтене. Човекът, който я беше уловил, не си бе гледал добре работата. По тялото си тя имаше няколко неприятни рани и беше крайно изтощена от липсата на храна и вода. Когато я освободих от въжетата, тя просто полегна на едната си сграна на земята и едва-едва свистеше. Струваше ми се, че няма дълго да живее. Дадох ѝ купа вода. Веднага щом я изпи, се съживи по най-удивителния начин. Изправи се на крака и започна да се нахвърля на декого види.

Навикнал да бъде единственият мравоед в лагера, Еймъс не посрещна любезно своята другарка. Когато отворих вратата на неговата кошарка и се опитах да бутна женския мравоед вътре, той прояви любезността си, като я удари с нокти по носа и засвиства ядовито. В края на краищата реших, че е по-добре, докато по-свикнат един с друг, да ги държа в две съседни клетки. Кошарата на Еймъс беше много голяма и аз просто я разделих на две, като побих в средата колчета. Докато Еймъс не ми създаваше абсолютно никакви нериятности с храненето, неговата съпруга се оказа изключително трудна. Тя отказваше категорично даже да опита сместа, която ѝ давах в паничката, и обяви гладна сячка за цели двадесет и четири часа.

На следния ден от нейното пристигане ми хрумна една идея. Докато хранех Еймъс, бутнах неговата чинийка близо до дървената ограда, която го отделяше от женския мравоед. Маниерите на Еймъс по време на хранене не бяха от най-изисканите. Който и да заста-неше на сготина метра от него по време на хранене, разбираше добре с какво се занимава, съдейки по смученето, пръхтенето и сумтенето. Привлечен от звуците на Еймъс, който мляскаше с удоволствие, женският мравоед приближи оградата. Тя пхна своя тънък нос между коловете на оградата и подуши храната в неговата чинийка, а после много бавно и предпазливо потопи дългия си език в сместа. След няколко минути и тя вече лапаше лакомо и шумно с бързината и въодушевлението на Еймъс. През следващите две седмици тя се хранеше все по този начин, мушкаше врат между коловете на оградата и бъркаше с дългия си език в чинийката на Еймъс.

Най-сетне благодарение на непрестанното хранене от един и същ съд те свикнаха един с друг и наскоро след това премахнахме оградата между тях и ги оставихме да делят общо кошарата. Те се привързаха много един към друг и винаги спяха заедно, разпрострели внимателно опашки отгоре си. На път за Англия обаче не можех да нося такава голяма кошара за двамата, затова се наложи да пътуват в отделни сандъци. Когато се качихме на борда на кораба, аз поставих двете клетки една до друга, така че те можеха да изваждат дългите си носове и да се подуват взаимно.

Когато в края на краищата пристигнаха в Англия и отседнаха в зоологическата градина, те забавляваха зрителите, като им демонстрираха боксови мачове. Те се изправяха на задните крака и размахваха своите дълги носове като махала, удряха се, драскаха се с дългите си, смъртоносни на вид нокти и през цялото време размахваха опашки по земята. Макар боксовите мачове да изглеждаха ожесточени, те нито един път не се нараниха.

Вторият по големина мравоед, срещан в Гвиана, е дървесният мравоед тамандуа. Той донякъде прилича на гигантския мравоед, има същата дълга и завига мучуна, малки лъскави очички и силни предни крайници с големи и завити нокти. Светлокафявата му козина е къса, а опашката дълга и завита. Докато гигантският мравоед използва опашката си за своеобразно покривало, тамандуа не може да стори същото с нея, но затова пък я използва като дървесния таралеж и маймуните на Гвиана за помощно средство при катерене по дърветата. Тамандуа е най-глупавото животно, което сме залавяли в Гвиана.

В диво състояние те се катерят по високите дървета в гората и пълзят по огромните им клони, докато открият някое голямо и направено от пръсг гнездо на дървесни мравки. Те разрушават крепостта на мравките с големите си заострени нокти и започват да поглъщат мравките с помощта на своя дълъг, лепкав език. От време на време отчупват по малко от гнездото на мравките и продължават да ги поглъщат. Когато живеят в плен, на тях им е трудно от отвикнат от този навик. Дадете ли им съдинка с къпано месо, сурово яйце и мляко, те потопяват своите дълги нокти в нея, облизват част от храната, а после започват отново да драскат с нокти. Всичко обикновено завършва с това, че прекатурват съда с храната на пода на своята клетка. Те са все още с впечатление, че съдът представлява своего рода гнездо на мравки, което трябва да се разчупва, за да се доберат до неговото съдържание. Не им давах възможност да зазлеят храната върху себе си и из клетката, само като укрепвах съдинката за телената преграда.

С първия си мравоед-пигмей се здобих в едно американско селище, разположено из островите на

един поток. Пътувах целия ден с кану, посещавах най-различни селища и купувах животните, които ми предлагаха. В това село имаше голямо разнообразие от домашни любимци и аз прекарах един забавен час в пазарлъци със селяните. Тъй като те не знаеха английски, а аз техния език, разговаряхме с жестикулации.

Недълго след пристигането ми през заобиколилата ме човешка маса се промъкна малко, седем-или осемгодишно момченце. В едната си ръка носеше пръчка, на края на която имаше нещо, което на пръв поглед ми се стори за гигантската какавида на една от големите горски пеперуди. Взрях се по-внимателно и открих, че това е мравоед-пигмей, хванал се за пръчката и стиснал здраво очи. Купих го от момчето и открих у малката животинка много интересни неща, за които не бях чел в нито една книга по естествена история.

Малките животинки са дълги около петнадесет сантиметра и целите са покрити с гъста, мека, златистокафява козина, която ги кара да приличат на малки мечета-играчки. Тяхната дълга, хватателна опашка също е обрасла с гъста козина. Стъпалата на задните им крака, оцветени в светлорозово, са леко вдлъбнати, така че когато животното се катери по дърветата, те обхващат много добре клоните и дават на мравоеда чудесна възможност да се крепи здраво. Когато един мравоед-пигмей се хване със задните си крака и опашката, не може да бъде издърпан от клона, без да бъде сериозно наранен. Както при родствениците му, и неговите предни крайници са къси и много силни, въоръжени с три закривени нокъля — един голям в средата и по един малък от двете му страни. Дланта на неговата лапа прилича на малка розова възглавничка. Когато сграбчи нещо, дългите нокти щракват надолу към дланта с огромна сила и наподобяват резе на джобно ножче, влизащо при затваряне в прореза.

Тези малки животинки имат много любопитния навик, спечелил им сред местното население на Гвиана названието „богомолци“. Когато спи, животното се държи здраво за клона със задните си крака и увитата си около него опашка. Животното седи изправено като гвардеец, а двете му предни лапи са издигнати право нагоре. Ако по някакъв начин го обезпокоят, то се хвър-

ля напред и двата големи нокътя се забиват и разсичат нападателя. Мравоедът заема това странно положение и когато е изплашен. Той седи с вдигнати над главата лапи и затворени очи по половин час и чака най-удобния за нападение момент.

Малкият мравоед беше забележително муден в движенията си. Изглежда се бе примирил със своето залавяне, затова не го поставих дори в кутия, само подпрях пръчката, за която се беше заловил с носа на лодката. Той стоеше като вкаменен, подобно изображението на животинска фигура на носа на някой древен кораб и остана така, докато не стигнахме лагера. Ни най-малко няхах представа какво би желал да яде малкият мравоед, но от онова, което бях чел, знаех, че тези животинки се хранят с нектар от различни горски цветя. Още първата вечер разреших мед с вода, напълних едно малко канче и го окачих в клетката на мравоеда.

Около осем часа същата вечер той започна да показва признаци на живот. Мравоедът се отказа от вдървената си и изправена стойка и започна да пълзи предпазливо по поставените в клетката му клонки. Приличаше на възрастен човек, пристъпващ по хлъзгав път. После откри канчето с меда. Мравоедът висеше на решетките, точно под канчето. Той подуши много внимателно с късия си розов нос и реши, че съдържа нещо вкусно за ядене. Преди да успее да го спра, той овря предния си нокът на ръба на малкото канче, натисна го и в следния миг върху него се изля истински душ от мед, разреден с вода. Това го изпълни с дълбоко възмущение. Той се разгневи още повече, когато го извадих от клетката и започнах да го подсушавам с памук. Цялата останала част от вечерта мравоедът стоя на един клон, зает в чистене на лепкавите остатъци по козината си.

Медът и водата му се понравиха много, но аз вече му ги давах в съд с много тясно гърло, иначе той потапяше цялата си глава, слизаше долу на пода и се разхождаше с него, така че на другата сутрин приличаше на движеща се топка от дървени стърготини.

Медът и водата обаче не бяха достатъчни за прехраната на малката животинка, затова направих опит с мравешки яйца. За мое удивление той отказа най-ка-

тегорично да ги яде. После опитах да му дам мравки. Той като че прояви още по-малък интерес към тях, отколкото към тяхните яйца. Най-сетне открих съвсем случайно, че обича скакалци и молци, понеже всяка вечер ги преследваше ожесточено в клетката си.

Мравоедите на Гвиана, разбира се, не са никак лесни за отглеждане, но те са много привлекателни животни и напълно заслужават човек да се поизмъчи с тях.

Жаби с торбички и разни други необикновени животни

Реките ограждаха селото Санта Мария от всички страни и при това положение спокойно можеше да се каже, че живеехме на остров. Разбрах, че реките гъмжат от малки кайманчета и изгарях от любопитство да уловя колкото може повече от тях. Скоро се убедих, че това не е така просто, както се оказа ловенето на крокодили в Камерун. Там просто нагазвахме в плитките потоци и ги ловехме. Реките около Санта Мария бяха твърде дълбоки за подобна цел, а освен това населени и от електрически змиорки и опасните риби-кръвопийци, наречени пиранхи, с които никак не е приятно да се срещнете във водата. Така че, за да уловя новородени кайманчета, трябваше да видоизменя метода си за ловене на крокодили.

Ние разполагахме с голямо кану и една вечер тръгнахме надолу по реката. Взехме силно електрическо фенерче и дълъг прът със завързана на единия му край корда. Изправих се на носа на лодката с фенерчето и този прът в ръка, докато заставах на кормата лодкар ни придвижваше бавно и внимателно през тъмните води. Скоро открих, че малките кайманчета предпочитат да се излежават на места с гъсти водорасли по повърхността на водата, като подаваха само носовете и изпъкналите си очи. При внимателното придвижване

напред осветяхах с фенерчето именно тези обрасли с водорасли места и в края на краищата на около тридесетина метра от мен зървах пламтящите очи на малкото кайманче. Със свободната ръка давах сигнали и насочвах застаналия зад мен гребец. Доближавахме ръба на обраслото място, после давах сигнал да намали и най-сетне да спре лодката.

Държах лъча на фенерчето насочен в очите на животното, после се навеждах, поставях внимателно клупа на главата му и с едно рязко дръпване го измъквах от водата, а оттам право в лодката. Там кайманчето започваше да огъва тяло и да сүмти силно и възмутено. Веднага след като чувах тези протести, останалите кайманчета на разстояние от миля около нас започваха да сумтят съчувствено. Това се оказа съдбоносно за тях. Вслушвах се към посоката, откъдето идеха тези звукове, и разбирах къде се крият най-много кайманчета. Скоро след това на дъното на кануто лежеше вече пълен чувал, който се гърчеше и местеше насам-натам при движението на завързаните в него влечуги. Заловените кайманчета вдигаха такъв голям шум, че нямаше съмнение да се движим повече напред. На няколко мили разстояние около нас кайманчетата разбираха за приближаването на кануто и на свой ред се присъединяваха към врявата.

Един от необикновените обигатели на този воден свят е жабата пипа. Това е може би едно от най-удивителните земноводни на света, защото представлява буквално жаба с джобове. Залових няколко от тези странни създания в един малък, натъпкан с окапали листа канал, отделящ се от голям поток. Те така много наподобяваха мръсните и разложени листа, че на пръв поглед не разбирах, че това са живи същества. Дълги са около тринадесетина сантиметра и наподобяват много плоско кожено хвърчило с по един крак на всеки негов ъгъл. Те не издаваха никакъв звук, нито се съпротивяваха, когато ги улавях, както биха направили повечето жаби. Стояха съвсем отпуснати и разчитаха на сходството си с окапалите листа.

Един от уловените от мен екземпляри се оказа женска и с яйца. Останах изключително доволен от това,

защото ми се отдаваше възможност да наблюдавам удивителното излюпване на малките жабчета. Когато женската снася яйцата си, мъжкият ги натиква в кожата на гърба ѝ, която става мека и пореста, за да може да ги приеме. И така те наподобяват прозрачни мъниста, втъкнати до средата в кафявата кожа. Останалата над кожата половина от яйцето започва постепенно да се втвърдява и образува малки изпъкнали похлупачета, така че яйцата остават в гърба на майката в тези поредици от джобчета и постепенно се превръщат в попови лъжички, а след това и в дребни жабчета, толкова мънички, че върху една обикновена пощенска марка могат да се поберат шест от тях. Когато малките жабчета са готови да се излюпят, подаващият се над кожата ръб на черупката на яйцето омеква. Малките жабки започват да извиват телата си, да натискат стените и така успяват да отместят похлупачетата, наподобяващи люкове, а после след доста усилия — да се измъкнат от необикновените си дупки — същински родилен дом върху гърба на тяхната майка.

Голямата женска жаба, която улових в залива на реката, прекарваше времето си в един голям тенекиен варел. Тя лежеше напълно неподвижно на повърхността на водата и изглеждаше като мъртва. Наблюдавах как яйцата на гърба ѝ постепенно се втвърдяваха и оформяха отгоре като капачета. Търпеливо очаквах появата на малките жабчета. Те всъщност отложиха своето появяване на бял свят до времето, когато се бях отправил вече към дома си и се намирах някъде по средата на пътя си в Атлантика. По-неподходящ момент от този не можеха да изберат.

Беше около полунощ. Току-що бях привършил работата си за деня и се готвех да си легна в каютата. Преди да угася лампите в трюма, погледнах случайно към жабата. Забелязах необикновено малко черно израстъче, което видимо нарастваше на гърба ѝ. Пристъпих по-близо и видях, че едно от малките капачета е вдигнато, а малкият черен предмет е тънкият крайник на едно новоизлюпено жабче, което се измъкваше от родилния дом и извиваше тялото си насам-натам. Докато го наблюдавах, жабчето успя да измъкне и другия си преден крайник, а след това и главата си. То се